

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.

Foăa apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc foăa să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blasiu.

Foăa bisericescă-politică.

Anul II.

Blasiu 17 Septembrie 1892.

Numărul 38.

Dreptul de a ne alege Archiepiscopul.

IV.

(+) Dreptul de a ne alege Mitropolitul nu ni-l-au tras la îndoală și nu au voit să ni-l răpescă nici principii calvinii din secolul al 17-lea, nici marii principii ai Transilvaniei din vechiul al 18-lea, nici guvernul lui Iosif al II-lea dela sfârșitul vechiului trecut, care nu voia să știe de drepturi constituționale, nici guvernul absolutistic dela 1850, care cu mână de fier apăsă asupra țerei întregi.

Gloria de a se atinge de acest drept cardinal al bisericii noastre se cuvine guvernului, sub care s'a inaugurat era constituțională dela 1867, deși conceptul de eră constituțională involve în sine lărgirea și asigurarea drepturilor și libertăților, eră nu confiscarea ori restringerea lor.

E drept, că deja în conferința ținută la anul 1850 în Viena în cauza reactivării Mitropoliei greco-catolice de Alba-Iulia și înființării episcopatelor de Gherla și Lugosșu s'a enunțat următoarea părere aprobată și de Maiestatea Sa și anume: „Mai departe unanima părere a conferinței se concentrează într'aceea, ca denumirea Mitropolitului, precum și a celor doi episcopi de Gherla și Lugosșu, până la viitoare cândva în viitoare casuri regulate, să atirne nemijlocit dela Maiestatea Sa împăratul.“ Însă ori cine poate vedea din contextul acestei păreri, că Maiestatea Sa și-a

reservat numai denumirea primului Mitropolit și a primilor episcopi de Gherla și Lugosșu, eră cu privire la „viitoare casuri“ trebuia să se facă o regulare din partea factorilor competenți.

Cu toate acestea guvernul constituțional dela anul 1867 îndată după mărta Mitropolitului Alexandru Șterca Șuluțu întâmplat în 7 Septembrie din același an, în loc să reguleze afacerea completării scaunului mitropolitan, n'a avut altă cuget, decât să ne confisce dreptul de a ne alege Mitropolitul.

Îndată ce a ajuns la cunoștința Consistoriului arhidieceșan din Blasiu intențiunea guvernului din Budapeșta, acel Consistoriu a adresat Maiestății Sale în 23 Septembrie 1867 o rugare, în care cu totă insistența cerea respectarea dreptului de alegere în tocmai cum s'a întâmplat acesta și în anul 1850 după abdicarea episcopului Ioan Lemeni. Acestă rugare s'a trimis guvernului transilvan, ca să o așternă la înaltul tron, eră cu nuntul apostolic și cu episcopii sufragani din Lugosșu, Gherla și Oradea-mare s'a comunicat în copie rugându-se și aceștia, ca să stăruască pentru respectarea dreptului avitic. Într'aceea chiar și sinodele protopopesci din mai multe protopopiate au trimis la Consistoriul arhidieceșan din Blasiu mai multe suplice, ca să se concedă liberul exercițiu al dreptului din cestiune, cari toate în 4 Novembre an. 1867 au fost înaintate la guber-

niul transilvan spre a le aduce la cunoștința Maiestății Sale.

Guvernul nici în urma acestor cereri nu a abdis de cugetul de a completa scaunul nostru mitropolitan prin simplă denumire, căci comisariul regesc din Transilvania Emanoil Péchy în 7 Novembre 1867 a cerut informațiuni dela episcopul Gherlei Ioan Vancea, că ore adevărat să fie, că Românii gr. catolici doresc așa de tare să-și alegă Mitropolitul, încât dacă nu li-s'ar concede acesta, s'ar produce într'înșii amărăciune și generală nemulțămire? și că ore consultul ar fi atât din punct de vedere politic, cât și bisericesc, ca să se concedă și pre viitor exercițiu liber al dreptului de alegere?

Episcopul Gherlei Ioan Vancea, deși i-s'a spus în mod confidențial, că guvernul numai pre dînsul îl dorește de Mitropolit în Blasiu, totuși în răspunsul său din 10 Novembre 1867 desprețind ademenirea comisariului regesc a avut puterea sufletească de a pune la o parte interesele sale personale și a răspunde cu totă hotărârea, că după cum a avut ocaziune a se convinge din declarațiunile fruntașilor români gr. cat. cu ocaziunea înmormintării Mitropolitului Șuluțu, și din cele ce s'au publicat până atunci în diare, Românii greco-catolici fără nici o excepțiune doresc să li-se lase neștirbit dreptul de alegere, și că denegarea acestui drept ar produce o

Feuilleton.**Din filosofia fericirii.**

(Continuare.)

Din surisul tău compătitoriu cetesc împede, că tu mă privești de un om nemulțămît cu sôrtea sa. Ghic'eam? Dar te înșel, bunul meu. Eă tot-deuna mă bucuram de ceea ce aveam, și — mă siliam după mai mult. Dar din purtare mea poți conchide una și bună, și anume că averea este una și fericirea sunt două; ele nu se eschid, dar nici nu se condiționează împrumut.

Mi-o concedi asta? Sunt vesel, că ne precepem așa de ușor. Dar acum îți voi statori o propozițiune, de care te vei minuna: Neegalitatea bunurilor, din care se dice că isvorește atăta nefericire, este așa de neînsemnată, cât eă privesc de un prădător de timp pre ori cine gândește ori grăsește despre ea.

Tu faci față lungă? Sciă, ce gândești. Veți, să-ți trideză cugetul? Bine. Tu cugeti, că eă eră am susținut un lucru, despre contrariul căruia este convinsă totă lumea. Dă, că nu-i așa.

Dar dă-mi voe să-ți faci o bucurie. Eă-ți concedă, că eă am mai susținut propoziții de acelea. Dar închipuesc-ți, une ori am avut eă dreptate. Înainte de toate îți spun orzând, că priceperea ori și cul de mult și-a perdut puterea de a mă convinge. Ce n'a preput ori și cine până acum? Era un timp, când ori și cine pricepea, că Louis Bonaparte a fost mântuitorul societății europene. Despre priceperea lucrurilor, ce sunt înaintea nasului, nici nu faci vorbă. Dar dacă dici, că aristocrații burselor totuși au mai multe averi ca mine șerbitorul tău cel mai plecat, îni pare rău, că sunt silit a mă împotrivi. Nu se rențea a perde vorba grăind despre cele ce au mai mult decât mine puternicii, bogății pământului, și să scii, că nici din auzite nici din vedute nu cunosc omă, cu care m'ăși pute îndupleca a schimba.

Dici, că asta este încredere păcătoasă, și că eă printr'insa provocă asupra-mi mânia lui Dumnezeu?

Dar nu judeca în pripă, bunul meu. Eă calculez astfel: Dumnezeu m'a așdat chiar între împrejurările acelea, cari mi-se potrivesc mai bine. Ele îni aduc plăceri și neplăceri. Dar nu mă îndoesc, că

Dumnezeu știe, ce-mi este spre folos, și-mi și trimite ceea ce-mi este spre folos. În privința asta mi-am câștigat deja atâtea esperințe, cât nici odată nu-mi vine să mă îndoesc, deși une ori nu pricep lucrul îndat. Și de ore ce nu este putere, carea să-mi clatine conviugerea acesta, mie nu-mi vine să schimbă nu nimeni. Eă sunt adevărat prea convins, că în ori ce altă stare nu m'ăși simți așa de bine ca într'a mea. Și ce privesc averile, — ele nu-mi faci durere de cap, dacă le are altul și nu eă.

Asta nu vei să mi-o concedi? Voi cerca să te convingă. Tu scii bine, că pământul are forma unui glob. Da? Bine. Dar și-ai uitat de munți, de Chimborasso? Și tu ai ochi și totuși nu vești, cum fiesc care turnă protesteză în contra aserțiunii tale despre rotunzimea pământului?

Forțe bine. Așa dară toate acestea sunt asemenea unui fir de nășip pre suprafața unui glob? Vești, vești! Dar firul de nășip îl vedem, și de aceea ni-se pare, că pământul nu este rotund, ci forțe colțuros. Forma de glob a pământului din contra nu o vedem. Trebuie să ne-o închipuim. Dar dacă ne-o închipuim așa, precum este, atunci firesc că colțurile acelea scad

nemulțămire totu așa de generală, precum de generală este dorința de a se exercită acestu dreptu. Mai departe a declarat episcopulu, că atâtu din punctu de vedere bisericescu, câtu și politicu ar fi forte consultu să se concedă exercitiulu dreptulu de alegere, de-orece acesta ar liniști spiritele și ar stîrni simțeminte de mulțămită față de guvern, ceea ce este nu numai în interesulu statulu, ci și în alu bisericeii.

În urma acesteii declarațiuni guvernulu, respective ministrulu Eötvös, care și dela alte persoane și mai cu samă dela deputații români din Budapesta căpătase informațiuni sigure, că Românii greco-catolici cu nici unu preț nu voescu să abdică de dreptulu de alegere, s'a lăsatu de cugetulu de a completă scaunulu mitropolitanu prin simplă denumire și a făcutu Maiestății Sale propunerea, ca să concedă alegerea. Însă și în acestă propunere s'a silitu Ministrulu a ne despoia de dreptulu nostru, căci elu a cerutu dela Maiestatea Sa, să se invoescă la alegere numai condiționat și cu ore-care restringere, și astfelu conformu propunerii Ministrulu a emanat delu Maiestatea Sa preainalta hotărîre de dtu 27 Februaru 1868, în virtutea căreia Maiestatea Sa se invoescă, ca în casulu presente, — *pre lângă susținerca clară a dreptulu Său de denumire și fără nici o consecință pentru viitoru,* — să se completeze scaunulu mitropolitanu prin alegere și după modalitatea propusă de Ministrulu de culte și instrucțiunea publică. Acestă preainaltă hotărîre Ministrulu de culte și instrucțiunea publică a comunicat'o separat și în totu cuprinsulu ei cu episcopulu Gherlei deja în 13 Martie 1868, trimițendu acestuia și textulu propunerii, ce o făcuse Maiestății Sale, dar cu Vi-

cariulu capitulariu din Blăși a comunicat'o numai în 6 Iuniu 1868, și și atunci nu separat și în totu cuprinsulu ei, ci numai întretesută în scrisoarea ministerială de dtu 6 Iunie 1868 Nr. 504 pres., în care se prescrie modul, cum are să se facă alegerea.

În sinodulu electoralu ținutu în 11 Augustu 1868 s'a pututu apoi vedea nemulțămirea și indignațiunea, ce a produs'o rescriptulu ministerialu citat mai sus. Atunci adecă s'a luat urmatoriulu conclusu remarcabilu: „Sinodulu pre lângă totă omagiala supunere și aderință cătră Maiestatea Sa c. r. și venerațiune cătră înaltulu regim constituționalu, protesteză cu solemnitate înaintea lui Dumnezeu și a lumii în contra atacării, stîrbării ori despoierii clerulu de dreptulu de alegere alu arhiepiscopulu pre scaunulu mitropolitanu de Alba-Iulia—Făgărașu din cauza, că dreptulu acesta alu clerulu nostru arhiepiscopalescu este dreptu istoricu, întemeiatu pre dreptulu eclesiasticu și alu patriei, ér usulu și deprinderea neconturbată și neîntreruptă se trage nu numai dinaintea santei Uniri făcute cu biserica Romei la 1700, ci chiar și dela acestu act alu Unirii încoce sub tôte formele de ocărnuire până la alegerea acesta de acum; — érá Maiestatea Sa c. r. ap. cu ocaziunea strălucitei sale încoronării a jurat susținerea și apărerea cu brațu înaltu a drepturilor și privilegiilor bisericesci și respective a bisericilor și cultelor recunoscute prin lege. Ér în câtu pentru amestecarea Escelenței Sale a Domnulu Ministrulu de cultu în celea interne ale deprinderii dreptulu nostru sântu și necontestat, ne rugăm umiliți, să binevoescă Escelența Sa a ne cruță pre viitoru de asemenea inviațiuni, pre cari

numai disciplina și ordinea noastră ierarhică, precum și praca de până aci au să ne-o prescrie și re vera ne-o și prescriu.“

Pre lângă acestu conclusu luat la protocolu Sinodulu a mai așternutu la Maiestatea Sa și o rugare de dtu 11 Augustu 1868, în care între altele se dice: „Clerulu și poporul nostru se alipesce cu totă căldura de acestu dreptu sacru, și fiindu-că e de acea firmă convingere, cumcă nu lovesce în drepturile maiestatiche, pre cari augustii antecesorii ai Maiestății Vostre și-le-au câștigat în decursulu timpuriloru ca regi apostolici: cu omagială aderință, supunere și nemărginită încredere cutéză a Vă rugă, ca să Vă îndurați pregrațiosu a susține Biserica noastră și pre viitoru în acestu sacru dreptu alu sėu.“¹⁾

Astfelu și-a apăratu clerulu nostru la anul 1868 dreptulu de alegere, și noi suntemu convinși, că dacă cineva ne-ar atacă astăzi acestu dreptu, clerulu și poporul nostru arhiepiscopalescu ar protestă cu aceeași solemnitate ca și în anul 1868, căci alipirea de acestu dreptu este astăzi încă și mai mare ca în acelu anu.

Dar să vedem, că procedura Ministrulu de culte și instrucțiunea publică dela 1868 este ore corectă ori ba? Însă despre acesta în numărulu proximu alu „Unirii“.

Suspendarea Părintelui Vasile Lucaciū.

— Consistorulu episcopalescu de Gherla a suspendat delu oficiu pre parochulu Șișestiloru, pre părintele Dr. Vasile Lucaciū.

Faptulu acesta alu guvernulu diecesanū a produsu unu resensu forte mare, cu

¹⁾ Moldovanu Acte sin. t. I. p. 38 și 46.

așa de tare, câtu nici nu merită să mai grăim despre ele. Nu este așa?

Mă bucuru vedendu, că înțelepciunea ta se nimerescă cu a mea. Dar acum să veđi, că înțelepciunea acesta o putem aplica forte ușoru bunuriloru lumii acesteia. Bogăție, putere, vađă, strălucire, acestea sunt totu atâtea fire de năsipu, și noi le vedem; dar bunurile, cari formeză corpulu globulu, acelea nu le băgăm în samă, pentru că nu le vedem, sau mai bine pentru că fiesce care omu le are, pentru că ele ne bat la ochi numai atunci, cându observăm, că unuia ori altuia îi lipsesc unulu ori altulu dintr'însele. Și atunci îndată dicem: Sermanulu! Și acesta o dicem chiar și dacă ar fi milionariu.

Să-ți înșiră bunuri de acelea? Bine. Privește aci la degetulu meu celu grosu. În câtu îl estimezi?

Ce să faci tu cu degetulu acesta? Nimica. Știu eu, ce facu eu cu elu. Tu numai să-lu estimezi. Și este forte probabilu, că avuțiile tale nu-ți ajungă spre a-lu cumpăra dela mine. Nu veđ așteptă adecă dela mine, să-mi estimeză medulările după măsura aceea, după care le estimeză legea militară de invalidi. Dar trebuie că știi, că eu am două degete de acelea, și nu numai două degete, ci dece, nu numai mâni, ci și brațe și picioare. Și acum închipuesc-ți, câtu de bogat sunt eu, dacă totă bogăția ta nu-ți ajunge, ca să-mi plătesci unu singoru degetu.

Dar bunurile acestea le are fiesce cine, diei tu? Dar spune-mi, din cauza aceea dora le scade prețulu? Și apoi nici nu este adeverat, că le are fiesce cine. Și câtu de

vrednici de compătimirea noastră ni-se pară a fi ciungii, fie ei ori câtu de bogati! În călătoriile mele trecu odată pre lângă o vilă. Straturile de flori și de erburi erau admirabile, și din verdeta negrie a parculu se ridică clădirea de marmoră, și juru împrejur frumosa natură, — o, de-a dragulu să petreci aci în raiulu acesta pământesc, unde viața este unu adeverat idil! Și atunci era pre aci să se încufbe invidia în inima mea, și eu mă întrebam, de ce sunt pregătite pre pământu numai bogăților plăceri de acestea. Și pre cându îmi luam avintu spre a mă prici cu Dumnezeu, éta mă întimpină unu țeranu. Îlu întreb, cine locuesce în raiulu acesta. „Baronulu,“ îmi răspuse țeranulu. „Sermanulu,“ îmi chinuesc podagra.“ Sermanulu, îmi cugetam și eu, și parculu, straturile, palațulu parcă se confundară în pământu, și eu vedeam numai o față ce se strimbă de durere.

Îmi concedi dară, că mâni și picioare sănătoșe sunt mai de preferitu ca avuțiile? Asta e frumosu. Dar eu am unu lucru, care este cu multu mai prețios decatu mâni și picioare sănătoșe. Veđi, dacă ar fi să alegu, sau să-lu perdă sau să suferu de podagra totă viața mea, eu fără de a mă mai gândi, aș primi podagra.

Ce lucru să fie acesta? Ochiulu meu. Di întregei familii Rothschild, să pună comorile sale grămadă, și eu să am tôte comorile acelea, dacă aș da în schimb unulu din ochii mei, și cređi, că eu aș rida în față întregei familii? Dar să nu cređi cumva, că ochii îmi sunt bogăția cea mai mare. Din contră ochii aceștia, cari nu l-aș da în schimb

pentru tôte împărățiile lumii, sunt nimica în raportu cu unu altu daru alu lui Dumnezeu. Ochiulu sufletulu este darulu acesta, puterea de a cugeta, de a mă avinta cătră celu Preainaltu. Acesta este darulu, care nu l-aș da în schimb pentru totă lumea, acesta darulu, care nu se pôte nici prețui nici măsura nici cumpăni. Acesta este darulu, care mă ridică din totă zidirea și mă înalță preste ea, mă face întru persoană înzestrată cu voe liberă și cu drepturi. Eu sunt o persoană asemenea lui Dumnezeu și potă să statorescu după voea mea raportulu meu față cu Dumnezeu.

Asta ar fi o răscolă împotriva lui Dumnezeu, diei tu? Dar judecă, rogu-te, mai cu puțina pripă. Eu dieu, că asta este prețuirea cea mai cuvincioasă a bunurilor, cari mi-le-a dăruitu Dumnezeu. Aș comite abuzulu celu mai de ostudit alu acestor bu-nuri, dacă le-aș folosi spre a mă răscolă împotriva lui Dumnezeu. Dar éta ce voiti eu să dieu cu cuvintele acelea: Eu mă înalțu susu preste totă zidirea prin aceea, că voescă să servesc lui Dumnezeu, în vreme ce celealalte făpturi trebuie să-l servescă. Dar fiesce că eu în chipulu acesta sunt departe de cugetulu, că dacă nu aș voi să-l servesc, aș puté încunjura ori zădarnici scopurile lui. Acesta ar însemna, că eu nu am numai puțina de a mă răscolă asupra lui, ci și puterea de a mă răscolă cu succesu. Și veđi, asta nu merge, și fiesce care omu cu mintea la locu trebuie să pricepă, că nu merge.

Dreptu ai. Ne prea abatem delu obiectu. Să ne rentorcem la elu. Eță ți-am înșiratu nisce bunuri, cari le am eu,

atâtă mai virtosă, cu câtă părintele Lucaciū chiar acum se află pusă sub cercetare și înaintea tribunalelor civile pentru preținse greșele sau crime politice. Din împrejurarea acēsta a urmată, ca și suspendarea din oficiul parochial să se aducă în legătură ne-mijlocită cu politica. Unele foi naționale-politice au și atacat în modul cel mai violent pre episcopul Gherlei, învinovățându-l cu „slugărnice față cu guvernul țerei” și cu „tradare a intereselor naționale românesce”.

Pricepemă până la ună anumită locă turburarea foilor noastre. În timpurile grele, în cară trăimă, cândă afirmarea noastră pre terenul național românesc ni-se îngreunează pre tôte căile și cu tôte mijlocele, reglementarea bisericească a părintelui Lucaciū, — activitatea căruia pre câmpul luptelor noastre naționale cu recunoștință trebuie să o constate totă Românulă cu inimă, — a trebuit să provôce ună legitimă resensă între toți aceia, cară au în vedere numai activitatea lui națională-politică.

Noi însă, cară pre lângă interesele politice ale poporului nostru avemă să reprezentămă și interesele lui religioase, datoră suntemă a privi lucrurile și prin o altă prismă, prin prisma canoanelor.

Oră ce preotă ală bisericei noastre este fiă ală națiunii noastre, datoră a-și implini tôte obligațiunile sale față cu națiunea mamă. Inșă oră ce preotă în prima linie este ună servitoră ală bisericei, datoră a-și implini obligațiunile față cu biserica, în serviciul căreia s'a pusă. Calitatea de preotă nu-lă dispensează pre nimenă dela implinirea obligațiilor de Român. Dar nici viceversa calitatea de Român nu este iertată să-lă dispenseze pre preotă dela implinirea conștiințioasă a obligamintelor preoțesci.

Noi voimă a crede, că părintele Lucaciū și-a implinită deplină atâtă datorințele preoțesci câtă și cele românesce.

Faptulă însă e, că superioritatea legitimă a părintelui Lucaciū a aflată de lipsă a-lă suspendă dela oficiul preoțesc.

Guvernulă diecesană dictază ca și în alte casuri analoge dela forurile bisericești și civile suspendarea preventivă a părintelui Lucaciū ca a unuia, care stă sub cercetare. Inșă și guvernulă diecesană țice, că purcede în contra dînsului din motive bisericești. Cine are dreptulă, de a denega adevărata această afirmări, fără de a avé probe contrare? A trage la îndoelă afirmările unei auctorități publice și legitime, este și nelocală și neiertată.

Datorința tuturoră ômenilor de bine și în specială a tuturoră fiiloră bisericei noastre este, să aștepte cu liniște și cu sânge rece dezvoltarea evenimentelor.

Dacă părintele Lucaciū e nevinovățut, i-se va face dreptate. Și dacă totuși ar crede, că nedreptate i-s'a făcută, deschisă fi rămâne calea apelațiunii la Consistorulă mitropolitană. Și dacă și Consistorulă mitropolitană ar fi „slugărnice” față cu guvernulă și ar întări sentința „nedreptă” a Ordinariatulă de Gherla, deschisă rămâne calea la Scaunulă Apostolică ală Romei, care a dată dovezi destule, că nu cunoșce „slugărnice” față cu nici ună guvernă.

Êră cum trebuie să privescă suspendarea părintelui Lucaciū ômenii nepreocupați și fiil credincioși ală bisericei noastre.

A face incriminări, a provocă turburări, a învinovăți biserica, a amenință cu scisiuni, nu este permisă. nu arată maturitate nici firmitate.

Adevêrulă nu pôte fi stînsă cu desvârșire. Și dacă dreptate are părintele Lucaciū, ală lui va fi triumfulă.

Până atunci datoră este și elă, datoră suntemă și noi a așteptă în liniște decisiunea autorităților competente.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Atacurile vehemente îndreptate asupra bisericei catolice cu ocaziunea festivităților aranjate la Komárom în onôrea lui Tisza au provocat în catolici o justă indignațiune. Pentru a mulcomi pre clerulă sêu și a-lă reține dela conflicte cu protestanții arhiepiscopulă de Strigonă Claudiū Vaszary a publicat în 8 a l. c. din Budapesta o circulară, prin care îndemnă preoțimea, că în aceste zile agitate să-și păstreze cumpêtulă și moderațiunea, căci dacă ar vorbi în tonă așa de aspru, cum au vorbită contrarii, ar irită numai spiritele și mai multă, și ușor ar aruncă patria în pericolă. Nouă ni-se pare, că indulgența clerului înaltă romano-catolică face numai să crească curajulă inamiciloră bisericei catolice în detrimentulă și ală patriei și ală bisericei noastre.

Roma.

Sânția Sa Leonă XIII în 8 a l. c., serbătorea naserii P. C. Vergure Maria, a celebrată ca de comună s. Liturgie în capela sa privată. La 11 ôre a primită în audiință pre Cardinalii din Roma. Cu acēstă ocaziune i-s'au propusă Sânției Sale atacarea canonisării lui Antoniu Baldinucci, preotă S. I., Franciscă X. Bianchi, preotă din ordulă S. Benedictă, și Gerardă Maiela. Pontificele a aprobată propunerea și a publicată decretelă, prin cară se dispune pregătirea de lipsă spre beatificarea solemnă.

Francia.

Guvernulă francmasonă continuă cu secularizarea școliloră susținute de ordurile religioase. Mai de curêndă au fostă scoși cu forță călugării din școlele dela Apinac în departamentulă Loire, și în

și cară suntă mai prețioase decâtă tôte bogățiile pământului. Eă suntă deci așa de fericită, de posedă preste o sută de mii de miliarde, și apoi să-mi mai trecă prin minte a pismui pre cineva din causă, că elă are două sau trei milioane mai multă decâtă mine? Ca și cândă milionariulă Petru ar pismui pre milionariulă Pavelă, pentru că Pavelă a elocată milioanele sale așa, încâtă acestea aducă ună venită anuală cu doi fileri mai mare decâtă milioanele lui Petru.

Așa dără părerea ții este, că încetândă între ômeni pismuirea imprumutată ar trebui să înceteze cu o cale și oră ce rîvnă de perfecționare? Vedă, încâtă ai dreptate, numai că eă lucrulă acesta nu-lă numescă perfecționare. Eă conștiința aceea a ta și formula-o într'altă chipă și anume: Încetândă între ômeni pismuirea imprumutată pășese în îndreptățirea sa mintea față cu nebunia modernă. Aă doră nu este așa? Spune-mi numai, pentru ce pismuimă ôre pre cei bogăți? De-a rîndulă pentru că ei au puțină de a implini, o sumedenie de nebunii, cară noi nu le putemă implini, chiară pentru că nu dispunemă de bogății. Sau doră credi, că limbile de fasană le tignescă loră mai bine decâtă ție friptura de găină vulgară? Sau doră gândești, că ei întru petrecerile sale suntă mai veseli decâtă ține întru ale tale? că teatrulă și concertulă gustate din loje oferescă o plăcere mai mare ca gustate din parteră? Te înșeli, amice. Bogăția, onôrea, vața, influința și tôte celealalte bunătăți pământesci suntă o sarcină și oferescă unele plăceri, dar fericire nu.

Fericire și êr fericire, dici tu, și încă totă nu mi-ai spusă, ce este fericirea. Bine dar, să-ți-o spună. Fericirea pare-mi-se este simțemintulă acela, care ne cuprinde, cândă ne asemênămă cu ômeni, cară după convingerea noastră suntă mai rêu situați decâtă noi. Concedă, că în chipulă acesta nefericirea altora se pare a fi așternută picioriloră fericirii noastre. Dar acēsta numai se pare a fi așa. Căci întâi și mai întâi trebuie să nu perđi din vedere, că diferența bunuriloră ni-se pare așa de mare numai din cauza, că nu computămă deodată și bunurile acelea cu multă mai veritabile, cară suntă împărțite de o potrivă între ômeni. Și apoi trebuie să scii, că eă nu mă bucură de aceea, că deapropelăi meu fi umblă rêu, ci din cunoștința acestui faptă facă numai conștiința, că bunulă Dumneđeu câtă de bine îmi voescă chiar și în privință pământescă. Și dacă îndată cugeți și la aceea, că ar trebui să-ți fie rușine a nota în prisos vădêndă cu recelă, câtă de miseri suntă alții, și deodată ai cumpêni, că Dumneđeu pre acēstia îi îmbrățisează cu aceeași iubire ca și pre ține, dar i-a aședat într'ô stare mai puțină fericită numai pentru ca tu să ai ocaziune de a le ridica sôrtea loră la înălțimea sôrții tale, și dacă faci aceea, ce după cumpênirea acēsta nu poți să nu o faci, atunci tu nu numai ești fericită, ci ești și vrednică de a fi fericită. Înțelegemă-ne acum?

Din acestea conchiđi dără, că eă am fostă tot-deuna nefericită, pentru că în privința locașului mă asemênăm totdeuna cu ômeni mai bine situați decâtă mine? Nu te

doră capulă de mine. Înainte de tôte să scii, că eă totdeuna mă bucuram de starea mea prezentă și acēsta o făceam așa, că o asemênăm totdeuna cu cea de mai înainte. Dacă cuptorulă voia să mă necăjescă, mă gândiam numai la timpulă, cândă îmi învînețiau degetele, cară țineau pre Virgilă, și une oră puneam pre Virgilă pre masă, ca degetele să mi-le încăldescă de vasulă celă cu apă caldă. Și chiară și atunci mă bucuram. Dôr eram în chilia mea. Și dacă mă gândiam la acestea, îmi trecea într'ô clipă totă necasulă, ce mi-lă pricinuia cuptorulă. Dar bucuria acēsta de starea mea prezentă nu mă orbesce, ca să nu plănuescă îmbunătățiri pentru viitoră. Și planurile acestea de îmbunătățiri se facă totă atâtea isvôră de bucurie nouă. Cândă aflu puțină unei îmbunătățiri, cândă cumpênescă mijlocele ei, cândă vedă, cum posibilitatea ei pre încetulă trece în realitate, eă mă bucură din nou și nu scii, care bucurie se o prețuescă mai pre susă, bucuria silinței oră cea a poseserii. Dar nici nu-mă bată capulă cu estimarea loră, ci le gustă pre amindouă. Inșă aceea bucurosă ț-o concedă, că omulă acela, care nencetată cêrcă și află aceea ce are altulă și elă nu, omulă acela este vrednică de compățimire, căci elă își uită de darurile acelea mari, cară le-a primită dela Dumneđeu, și acūși se face nemulțămîtă cu Dumneđeu, cu sine însuși și cu totă lumea și nu lucră nimica, ci numai se tînguesce, că porumbii nu-lă sbôră fripti în gură, deși o deschide la fiesce care oftare. (Va urmă.)

școlile ridicare de ei au fost introduse învățători laici. Consiliul comunal din St. Denis anunță, că a interzis preoțimii a mai însoți sicriul celor morți la locul de înmormintare. Ateismul se chiar premiază în unele departamente, dară cu ateismul crește și imoralitatea, care grăbesce ruina statului.

Elveția.

Catolicii elvețiani în săptămâna trecută și-au ținut congresul din acest an la Einsiedeln. Congresul a fost foarte bine cercetat, între alții au fost de față și episcopii din Basel, Chur și St. Cloud (America). Programul congresului se referesce mai ales la cestiunea școlară. Ce privește cestiunea școlară, s'a arătat, că prea marea îngrenare a pruncilor cu materialul de învățământ omorâ tinerimea; s'a tratat despre influința, ce o are cultul P. C. Vergure Maria cu privire la cultura inimii în tinerime, și despre alți patrulea preceptu cu respectu la educațiunea familiară. În cestiunea socială au vorbit mai mulți oratori arătându, că lucrătorii au dreptu nu numai să aștepte, dară chiar să pretindă atâta răsplătă, câtu din aceea să pôta subsista în unu modu corăspundătoru cu demnitatea loru de ómeni.

Danemarca.

Prefectulu apostolicu alu Danemarcei Euch a fostu consacratu de episcopu în Osnabrück, primindu titulu „episcopu de Anastasiopole”. Elu s'a născutu în 1834 în Meppen, în 1855 a fostu ordinat preot și dispusu ca vicaru în Kopenhaga, în 1883 a ajunsu în capitulu din Münster, de unde Sânția Sa l'a pus în fruntea misiunii din Danemarca. La consacrarea lui de episcopu au fostu de față mai multe delegațiuni din Danemarca, cari au adusu daruri prețioase pentru noulu său arhipăstoru.

Rusia.

Lui „Pol. Korr.” i-se scrie din Roma a fi falsă scirea respândită, că Papa ar fi concesu ori ar avé de cugetu să concédă romano-catolicilor din Polonia rusescă, să introducă limba slavă în s. Liturgie. Vaticanulu de multu negociază cu guvernulu rusescu, dară până acum nu s'au pututu unu numai cu privire la umplerea alor trei scaune episcopesci.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Maiestatea Sa Monarchulu a sositu la 12 a l. c. în Cinci-Biserici spre a inspicia manevrele corpulu de armată alu 31-lea. Primirea Monarchulu în Cinci-Biserici a fostu imposantă. Lunu la 2 ore d. am. au fostu primite diferitele deputațiuni. Mai întâiu a fostu primită deputațiunea clerulu catolicu condusă de episcopulu Dulanszky. Mai târziu s'a datu ministrulu Szápáry o audiență mai lungă. Séra a fostu dîneș, la care au participat 47 persoane. În ziua următoare Maiestatea Sa a asistat la manevre, după aceea a vizitat diversele instituțiuni culturale și filantropice ale orașulu. Séra

a fostu dîneș pentru 60 de persoane și unu imposantu conductu cu torțe. Deși căldura e mare, starea sanitară armatelor concentrate la Cinci-Biserici totuși e mulțămitoare.

Fóea oficiósă publică convocarea delegațiunilor pre 1 Novembre în Budapesta.

Conducătorulu partidulu „naționalu”, contele Apponyi, a ținutu la Eperjes unu discursu, în care supune la o aspră critică politica lui Tisza și dice, că greșela principală a cabinetulu actualu este, că continuă politica cabinetulu tizzaist, căru suntu de a se ascrie certele între confesiunile și naționalitățile din patrie.

Austria.

În 9 a l. curente s'au deschis în țările austriace dietele provinciale cu obicei-nuita solemnitate. În dieta Bucovinei președintele țerei a prezentat pre noulu mareșalu Janu Lupulu, care a și depus în *limba română* jurămintulu prescisu. Dl. Lupulu prin unu discursu începutu în limba germană, continuat în cea română și rutenă și terminat în cea germană felicită pre președintele țerei pentru simpatiile câștigate și face elogiuri fostulu mareșalu baronulu Al. Vasilco.

Italia.

Serbările dela Genua aranjate întru memoria lui Cristoforu Columbú au fostu splendide. De față au fostu la acelea și regele și regina Italiei însoțiți de curtea civilă și militară. Părechea regală la intrarea sa în portulu dela Genua a fostu salutată cu salve de tunuri de cătră toate escadrelle flotelor străine venite la festivitate. Regele după ce a cercetat espositia, încunjurat de mai mulți ministri și membri de al casei domnitore a primitu în audiință pre admiralulu Rieunier, comandantulu escadrei franceze, care i-a predat o scrisore de felicitare din partea președintelui republicei franceze. Regele și se între altele: „Felicitarea președintelui este foarte multă apreciată de mine și de poporul meu, este o dovadă de amicitie, care ne este nouă scumpă și care corăspunde sentimentelor noastre de viață simpatie față cu Frância.”

După Rieunier totu cu acea ocaziune solemnă a fostu primitu în audiință colonelulu Murgescu, comandantulu flotei române, care a remis regelu Umberto o scrisore dela regele României. Colonelulu Murgescu a adresat regelu Italiei următorea alocuțiune: „Monarchulu meu m'a trimis, să lea parte la festivitățile în onórea lui Columbú, pentru ca să vă dea unu nouu testimoniú despre sentimentele sale de amicitie. Prezența pavilionulu românú la manifestațiunea națională în Genua e o garanță a legăturii de simpatie, ce légă România cu Italia.” La acésta regele a răspuns: „Raporturile de amicitie frățescă, cari au fostu întărite prin recenta petrecere a regelu României în Italia, fmî facu și mai prețuită manifestațiunea de simpatie pentru mine și Italia, care este de aceeași origine cu România.” Dl. Murgescu a adusu omagii și reginei Italiei, care încă l'a primitu în audiință.

Correspondințe.

Din Diecesa Lugoșulu, 9/8 1892. 1)

Preaonorabilă Redacțiune!

În Nrul 31 alu prețuitei „Unirea” unu confrate a binevoitu a obiecționă, că adunarea protopopescă a districtulu Lugoș a omis din agendele sale de pertractare una din cele mai cardinale părți, la care ar fi trebuit să reflecteze, și acésta e „concubinatul”.

Obiecțiunea este foarte la locu, și o subscriu și eu, dară să nu uităm, că ori câtu se va desbate în adunările protopopesci, și ori ce decisiuni se voru aduce, dacă nu se voru esecută cu totă rigórea, rezultatulu dorit totu nu se va ajunge. Căci după cum sciutu este, „concubinatul”, care róde la sănătatea moralității sociale, nu este inventat de ieri de alaltăieri. Cu dînsulu ne întâlnim și în dreptulu român.

Biserica creștină tot-deuna a reprobat concubinatul sub ori ce formă. La începutu însă nu l'a fostu alta cu putință, decâtu că în forulu său l'a condamnat ca pre unulu, ce repugnă moralității, ér în afară a fostu necesitată a-lu suferi ca pre unulu ocrotit de legea civilă (Bals. ad can. 26. s. Basili).

De atunci în cóce toate statele creștine în legislațiunile sale au condamnat concubinatul.

Cu toate acestea vedem, că acestu păcatu nu s'a estirpat, ba aql se pare a luă dimensiuni totu mai mari. Causa mi-se pare a fi în multe casuri chiar aceia, despre cari Mântuitorulu a dîșit, că au să fie sarea pământulu.

Anume parte fiindu-că unil uitându-și de sine nu duc întru toate o viață corăspundătoare sublimii lor vocațiuni, parte că nu purcedu cu destulă prudență, tact și energie față cu concubinarii.

Nu puțin contribuie la nutirea concubinatu și unele din organele administrative, precum și toți aceia, cari pentru pofta de banî fac concubinarii contracte sub diferite pretexte false, pentru regularea relațiunilor de avere dintre concubinarii. Unele organe ale statulu indirecte lucră la lăptirea concubinatu, căci dacă doi căsătoriți se cêrtă la oaltă din ore care causă, și unulu dintr'înșii fuge ducându cu sine totu ce pôte din averea mobilă, organele administrative nu întreprind nimic, ca partea cea fugită să se rentóre cu averea răpită, dar întreprind atunci, cându muierea fugind dela bărbat sub unu pretextu ori altulu cere, ca averea ei să i-se estradea, căci atunci trimite gendarini, ca cu sila să scóță dela bărbat totu ce dice muierea, că este alu ei. Ba s'au dat casuri, de organele administrative au întervenit în favorulu concubinarii. Așa unu bărbat și-a dusu acasă muierea, carea de multu timpu a fostu dusă dela elu, ca să conviețuască cu dînsa. Atunci fostulu concubinariu a recercat organele administrative, ca să-și recăștigue concubina, și acestea nici n'au întârziat a merge la bărbatulu legiuit alu muierii, a o luă cu forța și a o redă concubinariulu. Scandalu deplin. Unu altu bărbat voidu a-și apérá drepturile sale de conjuge și a nu lăsa, ca unu concubinariu să-l ducă nevasta, a fostu prins și pus la închisore, în locu ca concubinariulu cu nevasta nefidelă să fi fostu tractat așa.

1) Întârziată din lipsă de spațiu.

Vindecarea răului dară ar trebui să se întimplă din rădăcină, ăr acésta după părerea mea numai așa se va puté, dacă mai întâiu preoții vor combata cu energie acestă păcată, a dóua dacă vor stărui cu tot-deadinsulă la creșterea religio-morală prin catechisarea și predicarea nelnteruptă a învățăturilor divine și prin premergerea cu exemple bune. În faptele loră să nu fie nimic, ce repugnă ășelor loră. A treia să se aplice pedépsa ss. canóne față de concubinari fără nici o rezervă, și să nu se practizeze principiul unui episcopu, „că mai bine să fie concubinări decât să se facă uniață”. A patra organele administrative să fie solicitate a da mână de ajutoru preoțimii și să se abțină dela purcederea arbitrară în afacerile de căsătorie, ăr judecătorile contractele dintre concubinari să le respingă și să nu le lea la pertractare.

A rămasă cu tótă stima **X.**

Selagiū, 31 Augustū 1892.

Stimată Redacțiune!

De multă nu cetisem nimica în colónele prețuitului nostru diarū „Unirea” despre întmplări și fapte din părțile Selăgene, deși fapte demne de adus la cunoștința publică suntă destule și pre la noi. Póte că nouă ne place, că ce face drépta, să nu scie stínga. Cu tóte acestea eū de astădată voescu. a mă abate puțină dela acestū principiu rugându-vă, ca să binevoiți a da locū în colónele „Unirii” următoareloră șiruri, cari potă servi de exemplu și altora.

În comuna Sigū din tractulă protopescū ală Crasnei se simțesce de timpū îndelungatū lipsa imperioasă a unei biserice nouă coréșpundătoare numărului poporului și împrejurărilor locale. Spre ajungerea acestui scopū s'a adunatū în anii 1880—90 ére câtă pétră, carea mai târziu nefăcându-se nimica cu ea, s'a datū din partea primăriei comunale pre sama podurilor la drumul de țară, ceea ce n'a fostū nici decum cu cale. După acésta lucrulă cu biserica éráși a rămasă baltă, până ce actualulă preotă ală Sigului, O. D. Nicolaū Popū, preparândū poporul său spre îmbrățișarea mai cu căldură a acestei idei, în 7 Augustū a. c. a conchematū o adunare de poporū spre a se consultă, cum și pre ce cale ar fi de a se adună materialul și speșele necesare recerute la ridicarea unei biserice coréșpundătoare? Poporul la îndemnulă păstorului său sufletescu s'a arătatū gata a contribui cele de lipsă. Decī preotulă a propusū și poporulă a primitū cu bucurie, ca spre adunarea mijlócelorū de lipsă la o lucrare măréță, cum este zidirea unei biserice, să se împărțesca poporulū parohiei în 5 clase după starea materială, și clasa I să solvésca în decursū de 5 ani 30 fl., clasa a II-a 25 fl., clasa a III-a 20 fl., clasa a IV-a 15 fl. și clasa a V-a 10 fl. v. a. În sensulă acestei hotăriri parohia Sigū va avé la finea celor 5 ani 3760 fl. v. a., cari cu creșcămintulū, ce-lă voră da aceștia prin depunerea fiesce cărei rate anuale într'o casă de păstrare, va ajunge la suma aproximativă de 3900 fl. Afară de aceștia parohia mai dispune de unū împrumutū de statū în sumă de 1550 fl. și de unū capitală industrială de 410 fl., precum și de bucatele din grânariă, cari fiindū cu finea acestui anū 200 de mierțe potă creșce sub împrejurări normale în 5 ani și până la

600—700 mierțe, reprezentândū cam aceeași sumă de floreni. Adaugândū și cești ultimī la suma de 3900 fl. după espirarea celor 5 ani parohia va avé o sumă disponibilă de 6350 fl., cu carea, dândū parohia și pétra și cărămidele necesare, se póte edifică o biserică frumósă, sperândū, că și alți creștini evlavioși voră sucurge întru ajutorulă acestui lucru cu denarulă lorū.

De aci se póte vedé, ce efectū póte avé prudinta și zelulū unui păstorū, care-și iubesce turma sa și voesce a o conduce la pășunea vieții. Țină-lă Dumneđeu să-și vađă lucrulă începutū dusū întru îndeplinire. Fiindū hotărrea poporului aprobată de locurile competente nu mai stă nimica în calea realizării scopului doritū.

Unū vecinū.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 ală „Unirii” din 1891:

Aū solvitū pre anulū 1891. În Archidieceșă: Parohia Sângătină, 1 fl. 6 cr.

Până acum aū incursū pre anulū 1891 suma de 1,126 fl. 92 cr.

Aū solvitū pre anulū 1892. În Archidieceșă: Parohia Ponorelă, 1 fl. 60 cr. Colecta făcută la petrecerea de vară din Cutū, 13 fl.

Până acum aū incursū pre anulū 1892 suma de 107 fl. 96 cr.

Noutăți.

La facultatea teologică din Blagiū se va începe anulă școlastică 1892/3 în 3 Octobree cu ss. eșerciții spirituale, la cari suntū obligați a luă parte toți clericii. Alumnii Seminarului teologic archidieceșanū se aviséză, ca în séra de 2 Octobree unilă fiesce care se afle deja în Seminarulă.

Distincțiune. Ilustritatea Sa dlă Iosifū Hossu, vicepreședinte la înalța curte de comptabilitate din Budapeșta, a fostū decoratū de cătră Maiestatea Sa cu ordulū corónei de fierū clasa a II-a.

Concursū pentru stațiuni docentale. Cu terminulă de 25 Septembrie se eșcrie concursū pentru stațiuni cantorū-docentale și docentale: I. Din Protopopiatulă Aiudului: 1. Staț. cant.-doc. Asinipū, cu emolumintele: a) 182 fl. 96 cr. din repartitie, b) 22 metrete vechi de cucuruză computate în 14 fl. 30 cr., 23 dīle de lucru à 30 cr. = 6 fl. 60 cr., c) stola = 23 fl. 60 cr., d) unū fēnațū și unū agru cu venitū de 18 fl. 54 cr. și e) 90 metrete micī de cucuruză à 60 cr. = 54 fl. 2. Staț. cant.-doc. Odveremū, cu emolumintele: a) 145 fl. 50 cr. din repartitie, b) folosirea alorū 4 parțele de pământū și a grădinei cu venitū de 40 fl., c) 50 fl. din arinda unui agru, d) 75 metrete cucuruză à 60 cr. = 45 fl., e) 25 dīle de lucru à 30 cr. = 7 fl. 50 și f) 12 fl. venitū stolarū. — II. Din Protopopiatulă Sebeșului. 1. Staț. cant.-doc. Dumitra, cu emolumintele: 200 fl. din repartitie și folosirea alorū 7 jug. de pământū computatā în 100 fl. Staț. doc. Hăpria, cu emolumintele: 200 fl. din repartitie. — III. Din Vicariatulă Făgărașului. 1. Staț. doc. Comana inferioară, cu emolumintele: 180 fl. din repartitie, 20 fl. dela erariū și 10 orgii de lemne. 2. Staț. de învățătorū ambulantū Săsciori-Sevestreni, cu emolumintele: 180 fl. din repartitie și 20 fl. din fondulū școl. 3. Staț. doc. Șona, cu emolumintele: 200 fl. din repartitie.

Darū creștinescū. În 15 Maiū a. c. s'a ținutū în Gurghiū o adunare bisericescā pentru mai multe agende bisericesci și școlastice. Cu ocașunea acésta am sulevatū și cestiunea despre procurarea unui clopotū mă mare. S'a oferitū poporanulă fruntașū Demetriū Molsinū, că dimpreună cu soția sa va procură unū clopotū cu speșele sale proprii.

Oferțulă l'a și implinitū, căci cu-ajutorulă lui Dumneđeu clopotulă a și sositū în 26 Augustū în mărime de 6 măji. Elū a costatū 350 fl. 50 cr. v. a. și e fórte bine lucratū de o turnătorie de chopote din Berlin. Decī aducū la cunoștința publică acésta faptă adevăratū creștinescā și romănescā démnă de imitatū, mulțămindu-i și pre calea publicității din partea tuturor credincioșilor gr. cat. ai Gurghiului. — Gurghiū 8 Sept. 1892. Nicolaū Petru, preotū gr. cat.

Protestū contra replicelă junimii romăne academice. Patru tineri universitari din Clușiū, cari se ăicū a fi romăni, anume Răcz Iános, Moldován István și doi, cari nu și-aū datū numele pre față, aū publicatū în limba magiară o broșură, în care afirmă dñșii, că tinerii romăni dela Universitățile din Clușiū și Budapeșta nu aū luatū parte activă la redactarea „Replicelă”. Protestulă gloriolă pre Magiari, érá pre Romăni n'presentéză ca pre unū poporū netrebnicū, care totū ce are, dătoresce numai grației și marinosității unguresci. Liga culturală din Bucuresci, căreia fi ascrije redactarea Replicelă, ăice, că s'ar află în servițiulă panslavimului. Pre lângă aceea abundéză protestulă în neesactități și contradicēri. Tinerii romăni dela Universitățile din Budapeșta și din Clușiū față cu „Protestulă” aū declaratū, că dñșii aū luatū parte activă la redactarea „Replicelă”. Acésta declarare competentă probéză mai pre susū de tótă îndoela, că „Protestulă” din Clușiū nu este fundatū.

Adunare de învățători disolvată. Adunarea generală a învățătorilor romăni gr. or. din diecesa Caransebeșului convocată la Ciacova a fostū disolvată de cătră protopretorele cercualū, din causă că nu a fostū însinuată în limba magiară. Așa se observă la noi legea de naționalitate.

Academie slovacă. Mai mulți fruntași slovaci publică în „Narodnie Noviny” din Turóc-Sz.-Márton unū apelū pentru înfițarea unei societăți științifice slovace (Slovensky vedeczky spolok). Din proiectulă de statute apare, că Societatea are de scopū cultivarea științelor și artelor, eșchidēndū din cerculă său de activitate cestiunile religioșe și politice.

La universitatea din Budapeșta și la cea din Clușiū s'aū închiatū înscrierile în 12 a l. c. Fiindū-că acum se recere să-și prezenteze tinerii cu ocașunea înscrierii și portretele, spre a se constatā identitatea persoanei, s'a delaturatū abusulă de a se lăsa să fie înscriși prin alții fără de a se prezentā la universitate.

Facultate teologică în Clușiū. Adunarea generală districtuală a reformatiloră ținută în Clușiū a hotărțitū cu majoritate de voturi, să înfițeze în Clușiū facultate teologică reformată.

Scandalū pentru Kossuth. Mai mulți aderenți ai bētrănilū exdictatorū dela Turin aū propusū în adunarea din 11 l. c. a membriloră reprezentanți orășenesci din Oradea-mare, ca din incidentulă aniversării a 90-a a născerii lui Kossuth acesta să fie proclamatū cetățēnū de onóre, maiđititatea membriloră însă a respinsū propunerea hotărindū să feliciteze numai pre Kossuth. Kossuthiștii nemulțămii cu hotărrea acésta aū inscenatū séra o demonstrațiune purtāndu unū stégū negru cu inscripțiunea numelorū acelorū membri, cari aū votatū contra încetățenirii și strigāndū *abzug* Gyalokai (președintele de tribunaltū), Hlatky (advocatū) și Sal (primarulū orașului). Junimea magiară dela academia de dreptū, spre a nu rămāné mai pre susū de câtū plebea fanatizată de Kossuthiști, încā a inscenatū în nopțea următoare unū șari-vari. Frumóșe semne de civilizațiune și alipire de tronū și dinastie!

Cholera decresce, deși încetū. Pre unde a bāntuitū până acum, seceră încā și acum victime număróșe, dar se nutresce sperarea întemeiată, că epidemia de aci încolo nu se va lăfi mai multū.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

Religiunile „liberă cugetătorilor“.

Clasicul poetu germanu Schiller în totă viața sa n'a profesat determinat nici o religie. De nascere a fost protestant. Și totuși protestantismul nu l'a însuflețit nici odată. În biserica catolică află multe părți bune și frumoase, pre cari de repetate ori le-a și cântat în versuri foarte plăcute. Cu toate acestea însă nici când n'a decherat hotărât, că profesază întrăgă credința catolică. De cealaltă fracțiunii creștine nu s'a interesat de loc, și totuși așa și de religiunile necreștine și de ale filosofilor, și dacă le privia vre odată, le privia numai din partea poetică. Și așa putem să dicem, că a fost un om fără de nici o religie.

Fiind din cauza acesta întrebat de ore-cine, că ce-l îndemna, ca să nu profesze nici o religie, a răspuns, că la acesta flă îndemna însă și religie.

Răspunsul acesta la privirea întâie s'ar paré curios. Căci în adevăr la întâia audire a răspunsului acestuia i-se pare omului foarte curios, că din motive religioase să nu aibă ore cine nici o religie.

Și totuși ceva adevăr zace și în cuvintele acestea curioase. Schiller a recunoscut, că religie adevărată numai una pōte să fie. A recunoscut și aceea, că religie acesta singură adevărată trebuie să existe pe pământ. De altă parte a recunoscut și aceea, că el nu a putut să o afle. Și neputându-o afla, nici n'a voit să profesze pe nici una, ca nu cumva să rătăcescă și să profesze una falsă, prin ce ar fi vătămât însă și religie. Cu cât stă Schiller în privința acesta mai presus decât acei mulți „liberă cugetători“, de cari nici noi nu suntem lipsiți, și cari în faptă ca și Schiller nu profesază nici o religie pozitivă. Spre a înțelă însă lumea, și pōte și pe sine înșiși, își formeză câte un surrogat al religiei confuze, baroc și abstruse, cât stărnesc și risă și compătimire. În surogatele acestea apoi din ceea ce formeză esența religiei, nu mai rămâne nimica, și cu religie nu au comun decât singură numai numele. De aci vine, de suntem de atâtea ori siliți a aud de religie panteistului, deistului, pozitivistului, materialistului și așa mai departe. Chiar pentru aceea credem, că facem un serviciu bun cetitorilor, dacă în câțiva numeri le vom espune pe rând în totă golăteea lor toate religiunile acestea ale „liberilor cugetători“. Din espunerea acesta se va vedé, credem noi, și neputința lor de a mulțami și liniși inima omenescă și de a sătura înțelesul omenesc pe cât e cu putință în lumea acesta, oră de altă parte se va vedé, că ce ostentă fără înțeles și causă este a căută adevărul în ele părăsindu adevărul pus de Dumnezeu în vistieria cea preste fire a biserice creștine catolice.

I.

Religiunea Panteistului.

Cuvintul religie del: începutul lumii a însemnat tot-deuna o relație a omului către ființa aceea, dela care depinde totu universul. Cu cât conștiința relației acesteia este mai puternică în om, cu atâtea și religiozitatea lui este mai mare. Gradul cel mai înalt este, când conștiința relației acesteia este așa de mare și puternică, cât oreși-cumva suprimă conștiința despre relația omului față cu ori ce alte lucruri din lumea creată. În gradul acesta omul nu mai este religios numai, ci este sânt în înțelesul cel mai strins al cuvintului.

Conștiința relației acesteia însă nu pōte să fie decât conștiința relației față cu ființa acesta, încât ea este o ființă personală cu deplină putere asupra universului. De aceea chiar și poporile, cari s'au închinat la puteri create ca la Dumnezeu, pe acestea le-au personificat. Căci personalitatea lui Dumnezeu este unu ce cuprins în

insuși conceptul religiei, și nu este cu putință o religie, în care Dumnezeu nu este personal.

Mai departe conceptul religiei aduce cu sine, ca omul să nu fie identic în nici o privință cu ființa aceea, care i-se închină, căci religie pretinde tot-deuna o relație de dependență între doi, om și Dumnezeu. Relația de dependență însă eschide identitatea.

Din aceste urmază, că unu Dumnezeu impersonal și identic cu omul în vre-o privință ore care nu pōte să fie nici de cum obiect al închinării religioase pentru om. Căci pentru ce să adorem și să mă rog eu la o ființă impersonală, care n'are nici conștiință de sine, nici voință, și care ca o mașină urmăză legilor, la cari este supusă? Și totu asemenea pentru ce să mă închin eu la o ființă, care este identică cu mine chiar și numai întru atâtea, întru cât eu sunt o parte din ea? Căci dacă sunt identic cu ea chiar și numai întru atâtea, întru cât eu formez o parte din ea, ea are lipsă de mine, chiar așa, cum am eu lipsă de ea, și dacă mă închin eu ei, chiar așa trebuie să se închine și ea mie.

Acum religie panteistului, dacă se mai pōte numi și ea religie, chiar acestea două note de căpetenie ale dumnezeirii, întru cât ea este obiect al religiei, le negă deplin.

Dumnezeul panteistului nu este unu Dumnezeu personal cu minte și voință, ci unu Dumnezeu supus legilor sale immanente din eternu, în cari nu pōte schimbă nimica. Mai departe Dumnezeu panteistului nu este divers nici de om nici de lume, ci el este identic cu universul, cu *Hav* al Grecilor, de unde se și deduce termenul panteist, va să dică a cărui Dumnezeu este universul. Dumnezeu panteistului este identic cu omul întru atâtea, întru cât precum în firul de ierbă nu se manifestă altceva decât Dumnezeu lui în o formă ore care mai inferioară, prin urmare o parte din Dumnezeu lui, chiar așa și în om se manifestă totu același Dumnezeu, numai într'o formă mai superioară. Același Dumnezeu în firul de ierbă crește și ia forma, puterea și colorea firului de ierbă, în corpurile ceresc se rostogolesc prin spațiu nemărginit, în om însă cugetă, poftește, vorbește și așa mai departe. În firul de ierbă se manifestă așa, cum se manifestă, fiindcă nu pōte altcum, și totu asemenea și în om. Dumnezeu panteistului este fatalist în înțelesul cel mai strins al cuvintului.

Acesta este pe scurt Dumnezeu panteistului. Unu Dumnezeu fără înțeles, fără voință, fără scopuri morale, care fără a ști, că pentru ce, și fără de a puté altcum, din eternu îmbracă în universu totu altă formă în fiecare care minut, și totu așa va fi erași în eternu. Rēul morală nu-l irită, bunul morală nu-l mângăe. Pe acela nu-l pōte pedepsi, pe acesta nu-l pōte remunera. Lacrimele celui necăjit nu-l mișcă de loc, nici nu pōte voi să-l ajute. Nu iubesc pe cel ce i-se închină, și nu uredesc pe cel ce nu i-se închină. Va să dică e unu Dumnezeu, în care nu avem nici să sperăm, și de care nu avem nici să ne temem. Cu unu cuvint unu Dumnezeu cu numele numai, care însă în faptă nu există așa, cât să pōtă fi obiect al religiei.

Și este mirare, câtă erudiție împreună cu distingeri subtile filosofice și câte odată și cu stilu sublim de imn au folosit și mai folosesc și astăzi panteistii spre a-și mântui acestu surrogat al religiei și a-l face acceptabil publicului. Cu deosebire panteistii germani au prestat în privința acesta foarte mult. Și cu toate acestea n'a putut încă nici unu ajunge până acolo, câtu cu religie panteistă să pōtă avé nici cea mai mică influență morală asupra cuiva. Atunci apoi de ce folos mai este o atare religie? Confundându panteistul

pe Dumnezeu cu universul, trebuie să cadă în adorația naturii. Căci universul nu este proprie alt-ceva decât natura. Ce putere morală pōte apoi să aibă o religie, ce constă în adorația naturii, își pōte închipui ori cine, precum și că ce ar fi, cându o atare religie ar deveni generală pentru nemul omenesc.

Vezinas.

Istorisiré de Nic. T. Zorilă

(Continuare.)

VII.

Întrându în casă cu Vezinas, cu Duras, cu Ziraxis și cu Dapix aflăm acolo o mare adunare de căpeteni de ale tuturor triburilor încredințate cu apărarea cetății.

Sunt împărțiți în cete mici, și fiesce care vorbește despre viitoră luptă.

La intrarea beliducelui toți tac și privesc spre noii veniți.

„Etă,“ dice Vezinas arătându pre Duras, „noul vostru comandant, despre care v'am vorbit mai înainte. Elu ca nepot de rege are întâetate înaintea tuturor. Despre vitejia lui nu mă îndoiesc de loc. Er despre bunele lui chibzueli ca comandant al acestei cetăți voi nu trebuie să vă îndoiți. Să aveți încredere deplină întru însul și să-l sprijiniți și onorați cu credința, care mi-ai arătat-o mie. Dacă Zamolxe va fi cu noi, veți respinge cu succes și acestu atac. În noptea acesta însă eu trebuie să părăsesc cu servitoriul meu cetatea spre a alerga întru ajutorul regelui cu ostășimea, ce o voi stringe pe cale.“

„Și noi scim, că asta este porunca regelui, și tu trebuie să o implinesci,“ dice unul dintre cei adunați.

„Noi flă primim bucuros ca locitorii alți tēu,“ dice cel mai bătrân dintre cei adunați, „cu atâtea mai virtuos, că ne vom înmulți armata cu douăzeci de căpitani, cari conduc pre ostașii dela deșe triburi. Până acuma acestea deși nu s'au luptat în contra patriei, dar au lipsit de un mare ajutor. Cu toți fie bine veniți în mijlocul nostru!“

„O bucurie nespūsă îmi cuprinde inima,“ dice Vezinas cu ochi veseli, „cându vedu unirea voastră în cugete. Acesta mă mângăe pentru înfrangerile, ce le-am suferit până acum, și-mi dă speranța, că capitala se va mai puté sustine vreme îndelungată, ca să avem timp de ajuns pentru adunarea unei armate mari, cu care vom cerca ultima oră norocul.“

„Dapix,“ dice îndreptându-se către căpitanul, care s'a amestecat printre ceilalți, „te-ai îngrijit, ca la eșirea din drumul subpământeu să ne aștepte cai odihniți?“

„Speru că toate vor fi în bună rându,“ răspunde Dapix venind lângă general.

Este seră. Se pare că adunarea ar dori să se finescă.

Vezinas ia cuvintul pentru cea de pre urmă dată.

„Soți de arme! Cu părere de rău mă despart de voi și de iubitul meu loc natal. Ași dori să mor alături cu voi, dar regele altfel a voit. Rămâneți cu bine. Apărați-vă caminul strămoșesc. Asta este ultima voastră datorință.“

Toți scot sabile. Le ating de a lui Vezinas. Le ridică în sus în semn de rămas bun și dicu cu un glas:

„Salutare regelui și armatei!”

Vezinas strânge mâna fiesce căruia. Apoi se depărtează cu fidelul său căpitanu către drumul subpământeni privind încă odată înapoi la casa părintească, pre carea acum pôte o va părăsi pentru totdeauna.

Inima-i de pîtră se moie.

Dar elu plécă cu pași hotărîți.

*

Desu de diminetă Romanii încep atacul asupra capitalei Sarmiseghetusa. O năvală generală se dă cu mare înverșunare. Deja au ajuns la ziduri, pre cari încep să le zdrobi ca berbecii lor de feră.

Dacii apără spărturile cu un eroism vrednic de renumele lor. Se formează motive de morți de ambele părți ale zidului.

Duras urmat de Ziraxis apare cu ajutoriu în totu locul, unde cere trebuința.

Pre nisce cai ageri sboră ambi delu unu locu la altul îmbărbătându pre luptătorii osteniți.

Amăda a trecut. Toți ostașii daci au luat deja parte la lupta, ce încă totu continuă.

Jumătate dintre ei zac răniți ori morți. Chiar Duras și Ziraxis au primit rane ușore, unul la unu picioru, altul la capu. Împuținându-se numărul apărătorilor, comandantul nu mai pôte alergera cu ajutoriu repede în mai multe locuri amenințate.

Romanii mai mulți la număr pîtrund în cetate prin mai multe spărturi curățite de apărători.

Ziraxis în acestu momentu plin de pericolu suflă în buciomu, și toți ostașii părăsesc apărarea retrăgându-se mai în lăuntrul cetății.

Romanii urcă zidurile.

Ce este ore acolo, de cei mai mulți privesc cu spaimă?

Cadavrul lui Longinus și ale tovarășilor lui, prinși prin violența lui Dapix, stau înfipte în țepe și ciungărite urtă.

La această privește revoltătoare inima fiesce căru luptătoriu se strânge.

Acestea sunt chiar cele două legiuni, comandantul căror fusese Longinus.

Unu căpitanu urieșu strigă cu voce tunătoare:

„Răsbunați-vă comandantul, ostași romani!”

Dacii nu așteptă atacul neresistibil al acestor furioși. Se retrag cu încetul acoperindu retragerea cu călărimea.

Din toate părțile dau focu caselor. Arderea se apropie de mijlocul orașului, unde se află vestitul vasu de otravă. Acolo toți comandantii beu, nevoindu a căde vii ori răniți în mâinile inamicului. Pedestrimea este aproape cu deservărire nimicită.

Ziraxis rămâne cel de pre urmă. Elu nu se atinge de otravă. Cu rana sângerândă se sue călare și punându-se în fruntea călărimii strigă:

„După mine, ostași! Trebuie să plătesc scumpu învingerea.”

După o oră această cetă dimpreună cu Ziraxis moru o morțe eroică.

Duras a luat cel dintăiu otravă. Elu zace sub o grămadă de căpitanii, cari după ce au beut din vasu, au venit să cadă lângă generalu.

Cetatea cucerită arată unu spectacol îngrozitoriu.

De departe se vedu mii de case fumegându și se audu gemetele răniților și ale muribunților.

Casele sunt aproape toate ruinate. Ne-numerate grămești de omeni și cai morți și răniți, scuturi, sabii, lance și alte arme zac unele preste altele în o învâlmășelă nespasă.

Întrarea lui Traianu în capitala Daciei a urmat, după-ce stradele au fost curățite de morți și răniți.

Cetățenii rămași în viață esu întru întipăzirea lui aducându pre blide de argintu lucruri prețioase, ca pentru prețulu acesta împăratulu triumfătoriu să le dăruască viața.

Acesta călare pre unu armăsariu alb privesce mărețu, cum Sarmiseghetusa formându unu semicercu înaintea lui îngunche și aducându dururi scumpe se rogă pentru îndurare.

În locul, unde odată a fost această superbă capitală a unu și mai superb regu, sorele luminează nisce ziduri negre, unde nici unu sufletu de omu nu locuesce. Noptea cucuvecele cântă cu urciosulu lor glas. Lilecii își au locuințele sale aici, de unde esu, să-și caute pradă.

* * *

Timpurii trecute.

Astăzi la Grădiște, în țera Hațegului, puține urme ne arată locul udatu cu valurile de sânge ale străbunilor nostri.

Și voi, cari mergeți pre acolo, nici o lacrimă nu versați pre pământulu, în care ei se odihnesc! Treceți numai pre lângă ei cu nepăsare.

Nici unu monumentu nu ați făcutu, pre care să puneți o cunună de flori ca semn al admirațiunii în amintirea acelor viteji.

Și totu vă numiți urmașii lor!

VIII.

În mijlocul munților, cari se află dincolo de fluviulu Marisus, pre unu șesu presăratu ici-colo cu brați și încunjuratu juru-împrejuru de munți stâncosi și coperiți de păduri, se vedu o mulțime de corturi de ostași.

Aici e tabăra regelui Decebalu.

În timpul asediului Sarmiseghetusei elu, precum seimă, a adunatu în munți o nouă armată spre a cerca ultima dată noroculu armelor în contra Romanilor. În depărtări mari a trimis sute de căpitanii spre a aduna pre toți bărbații, cari pot purta armă.

Fiesce care a adus câte trei—patru sute de luptători, pre cari în scurtă vreme i-a deprinsu la arme.

În castrerele acestea se pot vedé tineri dela șeptespredece ani până la bătrani cu barba albă.

Este unu ce frumosu a vedé pre fiu lângă tatălu său, cum ambi ascultă de chemarea patriei rănite de morțe și alergă cu grabire în ajutoriulu ei.

Până unde a ajunsu resunetulu, în totu locul vede omulu numai copii, femei și bătrani neputinciosi.

Cei de pre urmă trei căpitanii acum sosesc. Ei aduc regelu și mai mari cete luptătoare.

Acestea n-au fost încă în lupta cu Romanii. Printre ei nu se vedu omeni bătrani, ci numai flăcăi și bărbați. Cu toții intră în tabăra intonându unu cântec de răboiu.

Mari speranțe de învingere umple inimele tuturor ostașilor, cându în fine sosesc cu ultimele trupe curajosulu beliduce Vezinas.

Toți Dacii, cari pot purta arma, sunt adunați în tabăra acesta, ce se sfârșese de parte în munți, pre cari îi au de scutu juru-împrejuru.

Unu atacu din lături ori dela spate e cu neputință din cauza pădurilor forte dese. Numai pre calea, pre care au venit ei, pot inimicii să-și urmărescă și să-și atace.

Aici în o luptă înfricoșată, desperată, va fi înmormintată libertatea unu popor barbaru, dar vitezu, care nevrându a-și pleca capulu sub jugulu unor tirani more cu arma în mână o morțe eroică.

Cându de printre deluri apar trupele lui Vezinas, sentinela, ce stă pre vrful unu munte, vedându-i de departe alergă la regele spunându-i, că din munți se vedu ostași venindu spre tabăra.

„Du-te,” dice regele către ostașu, „și șed la locul tu. Aceia sunt luptători daci. Inimicii încă nu vin.”

Decebalu umblă în sus și în josu prin cortulu său.

Mintea îi sboră departe. Se gândesce, ce se va mai fi întimplatu la Sarmiseghetusa. A cădutu în mâinile inamicului? Ori se mai ține încă?

Despre toate acestea cine-i pôte da vre-unu răspunsu?

De siguru că cu ostașii, cari sosesc, vine și Vezinas.

O presimțire i-o spune acesta.

Decebalu încalecă și însoțitu de mai mulți căpitanii ese înaintea acestor ostași, pre cari îi întilnesce la intrarea în tabăra.

Vezinas călăresce în fruntea lor.

(Va urmă.)

Bibliografie.

Legea de pensune învățătorească. Diu docente *Blăsiu Codreanu* în curându va scote de sub tipariu legea de pensune învățătorească din 1875 și 1891 în traducere română provăduță la fiesce care ș. și cu esplicările de lipsă. La acesta se va alătură și textulu originalu magiaru și traducerea română a ordinațiunilor în vigore referitoare la numita lege. Cei ce dorescu a avé această carte însemnată, sunt rugați a trimite prețulu ei de 1 fl. 5 cr. cel mult până la finea lui Septembrie la adresa dlui *Blăsiu Codreanu*, docente romănu în Sân-Nicolău micu p. u. Uj-Arad.

Geografie pentru instituterele pedagogice și școlele secundare după *H. Guth-Wagner* de *Patriciu Drăgălină*, profesorul la institutul pedagogicu diecesanu din Caransebeșu. Tomulu I. Geografia fizică și descrierea continentelor Australia, America și Asia. Prețulu 1 fl. Caransebeșu. Editura Autorulu. 1892. Formatu 8° mare, pag. VIII+200. Manualulu de față scrisu cu claritate și precisiune umple o lacună multu simțită în mica noastră literatură pedagogică. Cu manualulu de școlă ni-s-ar păre prea vastă Geografia dlui Drăgălină, dară profesorii de specialitate voru luă din ea numai câtu voru află de lipsă. O recomandăm nu numai bărbaților de școlă, ci și tuturor înclintătorilor romăni.

Gramatica limbii romănesce (Sintaxa-Etimologie — Fonetică și Ortografie — Stilu) întocmită în doné cercuri concentrice pentru școlele populare de *Ion Davila*. Cursulu I. pentru anulul alți 3-lea și alți 4-lea de școlă. Ediția a treia revăduță. Editura Librăriei Nicolae I. Ciurcu Brașov.

Tilă Buhoglină Nesdravănilu povestitu. În 35 de snove cu 30 de chipuri. Prețulu unu exemplariu 25 cr., 10 exemplare 1 fl. 50 cr. Ed. Librăriei I. Ciurcu Brașov.

Economie.

Sămănăturile de toamnă au cea mai importantă rolă în economia de câmp. Economul bun și-a arat și pregătit pământul la timpul său pentru aceste sămănături, acum îi mai restă numai sămănatul. Spre scopul acesta trebuie să aleagă grăunțele cele mai sănătoase și mai bine dezvoltate și încă din procreațiunea anului acestuia. Sămënța s'o aleagă cu trierul, căci cine sămănă totu felul de amestecături, însuși se înșelă pe sine. Când se sămănă cu mașina, destule sunt pe un juger cam 110—120 de litre, dacă se sămănă cu mâna, ori sunt grăunțele mai mari, se receră pentru un juger 140—160 de litre. Asemenea se recere mai multă sămănță și când se întâmplă sămănatul mai târziu.

Ca grăul să fie scutit de tăciune, se spală sămënța în soluțiune de pētră vinētă (vitriol de aramă), solvindu-se 2 kg. de pētră vinētă în 1 hectolitru de apă. Grăul se lasă să stea în soluțiunea acēsta cam 12

—16 ore, apoi se svință și după aceea se sămănă.

Contra ruginii se recomandă ca preservativ desinfierea gunoii înainte de a-lu duce pe agri prin stropirea cu soluțiune de vitriol de aramă. Desinfierea se pōte face sau aședându gunoii pături și stropindu-lu cu numita soluțiune, sau se pōte turnă în fiescă care și anumită soluțiune în grōpa, unde se adună gunoii preste an. Soluțiunea de vitriol de aramă omōră sporii de rugină de pe paiele aflătore în gunoii.

Timpul celū mai potrivit pentru sămēnatul grăului și alū sēcării este cam din 10 Sept. până prin 10 Oct. Dacă pământul e uscatū, să așteptămū cu sămēnatul până după o plōe bună.

Cum se scutesc galițele contra morburilor? Unū specialistū a statoritū observarea regulorū următore: 1. Galițele tot-deuna să se nutrească regulatū la timpul obișnuitū. 2. Apa, ce li-se dă de beutū, tot-deuna să fie curatā, după ce apa stătută pōte fi causătōrea multorū morburii. 3. Nu

este iertatū a le da galițelorū nutremintū muceditū sau stricatū. 4. Asemenea nu-l iertatū a li-se da ca nutremintū verde ierburi veninoase ori nesănētose. 5. Trebuie scutite galițele contra ploii și a ninsorii, și cotigariulū cātū e cu puțință să fie poditū, ca să se pōtă curăți ușorū. 6. Dacă nutremintulū îndatinatū voimū să-lū schimbāmū cu altulū, schimbarea sa să se facă numai pre rindū. 7. Sara intru cātū e cu puțință, să nutrimū galițele cu grăunțe. 8. Să grijimū, ca în cotigariū să fie aerū prōspetū și curățenie. 9. Spre scopulū acesta trebuie curățitū cotigariulū celū puțin de două ori în sēptēmāna. Pre lângă observarea acestorū reguli galițele nu numai vorū fi scutite de morburii, ci se vorū și dezvoltā mai bine, și găinele vorū și ouā mai multū.

Editorū și redactorū rēspundētōrū:

Dr. Victorū Szmigelski.

Chiar' acum a eșit de su tipariū Calendarul „Aurorei“ pre anul comun 1893.

(25) 1—3

Cu portretul Episcopului Inocențiu M. Clain — ca premii — și alte multe ilustrațiuni frumoșe.

Din cuprinsul variat și interesant al acestui Calendar, însemnām aici:

Partea Calendaristică: Cronologia pe anul 1893. — Păscălia pe anul 1893. — Sērbătorile și alte zile schimbătore la rēsăriteni și apuseni. — Posturile. — Regentele an. 1893. — Eclipsese sēu intunecimile. — Cele patru anotēmpuri astronomice. — Semnele pentru fazele lunii. — Calendariul iulian-gregorian. — **Meteorologie:** Fazele lunii. — Schimbarea tēmpului după planete. — Tērgurile (după datele oficiōse cele mai din urmă.) — Indreptariū financiar. — Serviciul postal și telegrafic.

Partea de cētīt: In but. (Novelă.) — Cāntec păstoresc. (Poesie.) — Un prānz la Absolon Vultur. (Novelă.) — Berina fidentiată. (Versiune.) — Ce n'am vōdūt? (Poesie.) — **Higiēnă:** Cāteva reguli prīpitōre la crescerea copiilor. — Despre somu. — Despre curățirea corpului. — Despre locuință. — Veselina. (Poesie.) — Idyla modernă. (Poesie.) — Care căraușiā e cea mai bine rēsplătītă? (Tractat economic.) — **Notițe folosītore:** Flōrea de Salcām. — Rumul ca medicament în contra frigurilor de lapte la vaci. — Conservarea ouālor. — Cele mai bune murături de castraveți. — Esența de trandafir. — Trecerea sughitului. — Suprimarea dōreii în casuri de arsuri. — Metoda de a nu mirosi și fumega lampa. — Albirea lānei. — Curățitul vaselor. — Spālarea colorii materiilor. — Curățitul sobelor de fer. — Poleirea mobilelor. — Mijloc pentru de a cunoșce aurul. — **Glume:** (Ilustrate) Mare-a dișu-o. — Înțeleptiune de scolar. — Turcesce. Urmarea crescerei de modă. — O anecdotă istorică. — Bolnava vană. — Când se face dreptate. — Prosa pensionatului. — La poliție. — O observare. — Căreia-i curisēzā? — Desamăgire. — Ciungul, ologul orbul și golanul. — Și-a ajuns scopul. — Vechimea sciințelor. — Publicațiuni.

Se pōte procura dela **Tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosujvár** câte un esemplar cu 30 cr. + 5 cr. portpostal; — 6 cr. esemplare procurate de-odată costă numai 1 fl. 60 cr. spedate franco.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

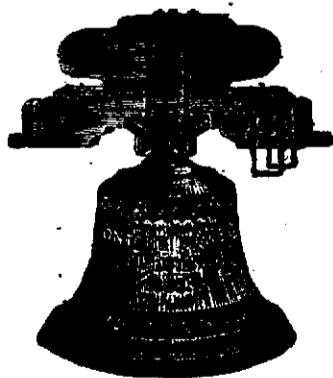
Liferantū de curte
alū Alteței Sale
Imp. și reg. Archi-
ducele Iosifū.

proprietariulū primei fabrici ungare de mașine și requisite de pompieri, turnătoriū de clopote și metalū

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandā atențiunei preanonrațiilor domni preotī

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 35—52

în care se fabrică atâtū grupuri cātū și clopote singurateice: cu scaune de fierū patentate și cu chivere (cōrne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalū, într'alte și celū dela metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se aflā umblătore scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântāni.

Preliminare de spese și Prețū-ocouranturi se trimitū la cerere gratuitū și franco.

Distinsū în anulū 1885 la esoposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru eșcelentū, progresū și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onōre.

JOSIFU GAVORA (1) 16—26

distinsū cu medalia esoposițională cea mare pentru lucru eșcelentū și gustū bunū la esoposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

Budapesta, IV, strada Vățului Nr. 17

Recomandū cu prețuri de cele mai convenabile și în eșecutare cātū se pōte mai frumoșă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

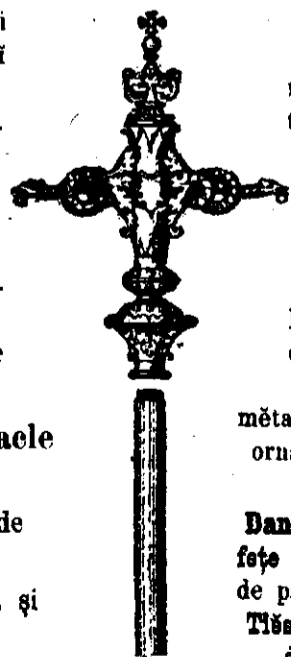
Felōne preotēscī și stichare diaconescī
Flamure pentru bisericī și reuniuni.

Flamure pentru reuniuni de pompieri, de scolarī, reuniuni bisericescī, reuniuni industriale, de cātări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire, luminarie de parete și de altariū, și candelē.

Acurătatea mea o potū dovedi cu sute de epistole recunosctōre.

Prețuri de prețuri și preliminare de spese trimitū la cerere franco.

Primescū și eșectuiescū ieftinū repararea vestmintelorū besericescī, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, candelē și luminarie de altariū.

Mare asortimentū de brodării de aurū, de argintū și de mētasă, precum și de ornaturī besericescī brodate

Dantele besericescī, fețe de altariū, cruci de parete și de scōlā. Tēsēturi bisericescī, damasturi etc.